

АНАЛІТИЧНИЙ РОЗГЛЯД ВЛАСТИВОСТЕЙ ТУРИСТИЧНОГО СПОРЯДЖЕННЯ НА ПРИКЛАДІ ДИЗАЙН-ОБ'ЄКТІВ З ТЕНТОВИМ ПОКРИТТЯМ

Анотація: розглянуто основні вимоги до дизайн-об'єктів з тентовим покриттям. Визначено переваги та недоліки існуючих наметів. Визначено чинники, які впливають на забезпечення естетичних та фізичних потреб життєдіяльності людини.

Ключові слова: тентові покриття; життєдіяльність; комфорт; намет; ергономіка; дизайн; екологія.

Постановка проблеми. Проблема забезпечення відпочинку людини стає нагальною у теперішній час. Надання комфортних умов життєдіяльності людини в туристичних подорожах із використанням наметів є, беззаперечно, однією з головних тез сьогодення і тому вимагає свого адекватного, комплексного дослідження. При цьому, слід зауважити, що намети як різновид архітектурної споруди мають певну універсальну функцію і тому використовуються також і в інших різновидах діяльності людини.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемою забезпечення людини засобами комфортного існування займалося багато дослідників [1,2]. Головними є праці з туризму, в яких віддано належне географічним знанням, новому напрямку – екотуризму, вимогам щодо існування людини в певних умовах, засобам забезпечення життєдіяльності людини в цих умовах, серед яких розглядаються туристичні намети. Однак, цей розгляд стосується тільки загальних умов і деяких експлуатаційних питань, які мають розрізнений характер.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є систематизація вимог щодо дизайну туристичних наметів з огляду на умови забезпечення життєдіяльності людини та залучення для цього системних підходів.

Основна частина. Намети є дизайн-об'єктом промислового дизайну, в якому цікавим є розгляд можливого сполучення виробничих і соціокультурних вимог. Можна класифікувати намети за такими основними чинниками: призначення; конструкція; форма; вид та спосіб виготовлення тканин. Як показав проведений аналіз, інші чинники є підрядними до основних. Намети [3,4] поділяють за призначенням на такі основні чотири групи. Кемпінгові – просторі намети для постійних (стаціонарних) таборів – використовуються в

автотуризмі, у кемпінгових таборах (максимально великі і комфортні, але мають велику вагу); туристичні – практичні намети для туристичних походів різної складності (через свою практичність і невисоку вартість це найпоширеніший тип наметів); експедиційні – намети для екстремальних умов (використовуються для висотних сходжень і складних експедицій); полегшені – намети для складних походів, де важливим чинником є вага (часто використовуються альпіністами як штурмові).

Для нескладних подорожей, які об'єднані сленговою назвою «треккинг» – «вилазка на природу», рекомендується намет типу туристичний. Як підклас, сюди можна віднести палатки для велотуристів та байдарочників під час довгих сплавів, а також «спецнамети», розраховані на визначений тип використання, наприклад, намети для зимової риболовлі (без дінця).

За конструкцією намети поділяють на одношарові та двошарові. У перших – дно з'єднане з верхнім тентом – від цього менша вага і невелика вартість, але відсутня вентиляція і значно гірша теплоізоляція – на внутрішній частині намету збирається конденсат. Двошарові – (чотири основні частини намету – каркас, внутрішній намет, тент і денце) внутрішній намет і зовнішній тент кріпляться на каркас не стикаючись, що дозволяє створити повітряний прошарок для теплоізоляції та вентиляції, а також уникнути утворення конденсату на внутрішньому наметі (його роблять із «дихаючих» – пароповітря проникливих тканин), вхід у вигляді тамбуру – навісу з верхнього тенту. Останнє значно впливає на поширення комфорту.

За формою і відповідною геометрією виділяють чотири основних типи наметів (тент не повинен бути угнутим): двосхилий, півсфера, напівбочка і труноподібний. Намет–будиночок – двосхилий намет (трикутник) – технологічно і морально застарілий (брезент, парашутна тканина). Півсфера (півсфера) – найпопулярніший вид наметів – універсальні, просторі, не вимогливі до установки, не велика вага, висока вітростійкість. Напівбочка (овал) – вимагає більш ретельної установки. Труноподібний (трапецієподібний) – використовується переважно в штурмових наметах, здатні витримати сильний вітер у різноманітних напрямках.

Певна форма повинна спілкуватися з оточуючим середовищем і, відповідно, має певний вплив на сприйняття людини, що вимагає окремого наукового дослідження.

Тканини чотирьох основних типів: поліамідні, поліефірні, поліолефінові і смісові (з додаванням бавовни). Поліамідні – легкі, міцні, стійкі до витирання, але розтягуються при намоканні (провисання тенту) і руйнуються під дією ультрафіолету, а під дією сонячних променів втрачають до 40 відсотків міцності на рік. Поліефірні – стійкі до ультрафіолету і не розтягуються, але важчі поліамідних. За новітніми технологіями – поліолефінові матеріали з найменшою товщиною, а міцність та зносостійкість у них найвищі, як, власне,

і вартість. Одна з головних характеристик – вологонепроникність (водотривкість) тканини – вимірюється в мм водяного стовпа, який тканина витримує без просочення.

Намети для стаціонарних таборів є регулярними на противагу до стаціонарних будівель, що дозволяє виокремити щодо них певні вимоги. У тому рахунку – вимоги щодо реалізації фірмового стилю, що вимагає окремого розгляду. Хоча, з одного боку, регулярний – це те, що не припиняється, повторюється без зупинки, а з іншого – засноване на принципі закономірності, який стверджує регулярний, упорядкований характер відносин детермінації. Закономірний характер дійсності означає підпорядкованість усіх явищ у своєму виникненні та існуванні об'єктивним законам. Одні явища детермінують інші у відповідності із законами, що, власне, тісно пов'язане із розкриттям діалектики сутності та явища і відповідає системному підходу, у тому числі щодо наметів.

На цій основі загальні вимоги до наметів можуть бути такі: ергодизайн (система людина–предмет–середовище «СЛПС»), зовнішній вигляд – особливості екстер'єру, інтер'єру – визначення парадигми існування за формулою «естетична форма – досконала функція», ергономічність – комфортність перебування, теплоізоляція, вентиляція, визначення кольору, відповідність антропометричним, психофізіологічним та гігієнічним вимогам, безпека користування); екодизайн; етнодизайн; артдизайн, фірмовий стиль.

При цьому функціональність – формостабільність поверхні намету; стійкість матеріалу до ультрафіолету; можливість нейтралізації інсоляції і нагрівання – відбивні властивості матеріалу поверхні; оптимальність відстані між внутрішнім наметом і зовнішнім тентом; теплоізоляція – можливість утеплення; паро–повітря проникливість тканини внутрішнього намету; водонепроникність, вогнестійкість, вітростійкість, здатність до кондиціювання (to condition – «приводити будь що у визначений стан», у даному випадку – повітря в стан, комфортний для людини з точки зору температури, вологості та інших параметрів, уникнення або суттєве зменшення конденсату на внутрішній поверхні тенту; експлуатаційні – компактність, невелика вага, надійність (міцність, водонепроникність) і безпечність користування, життєвий цикл та ремонтпридатність, простота установки, наявність тамбуру; адекватна вартість.

Середовище всередині намету характеризується певною температурою, яку можна регулювати нагрівальними приладами, що пов'язане із переміщенням тепла – конвекцією – вільною та примусовою (вітер, насос и т.п.). Це особливо важливе для регулярних наметів з певною інновацією. При складанні рівняння теплового балансу необхідне врахування променевого теплового обміну. Для вибору устілки можна визначити коефіцієнт тепловіддачі, який залежить від характеристик матеріалу – (шерохуватість, форма поверхні, контур) устілки та навколишнього середовища – температури

и фізичних параметрів.

Слід наголосити на важливість у «СЛПС» зв'язків між екологією як науки про співіснування, та ергономікою як науки про співпрацю. Відповідно до [5] в екодизайні переважно враховуються вимоги охорони довкілля та економії природних ресурсів, тому щодо туризму слід враховувати санітарно-гігієнічні аспекти, які до цього часу мають статус тільки певних рекомендацій. Чинниками вибору кольору є такі – умови використання намету та психофізіологічні характеристики сприйняття кольору людиною. Існують дві світові тенденції "тосклива" та "підбурююча". Перша від "тоска зелена" – колір зелений й синій, хоча цей факт логічно не обґрунтовано, але такий тент "менше кидається в очі". "Підбурююча" тенденція у червоному, жовтому та жовтогарячому тонах. Це може враховувати психонервовий тип людини і, відповідно, впливати на позитив у настрої, відношенні до оселі – всередині світло, ніби тепліше, затишніше. Для екстремальних походів – яскраві кольори (спрощення пошуку, влітку більша відбивна здатність), а для мисливців та рибалок – маскувальні тони. Слід зауважити, що існує багато способів оздоблення тканини тентів та внутрішніх наметів, що підвищить їх естетичне сприйняття, наприклад, від друкування рисунку, вишивання до аплікацій, які легко змінювати, та які до цього часу не задіяні. Це зауваження також стосується емоційного сприйняття, що надає можливість використання методології артдизайну.

В етнодизайні річ розглядається як результат проектної діяльності в етнокультурному просторі, де базовою є етнохудожня культура із її художньо-декоративною складовою – «архетипами у предметному середовищі». Така постановка сприяє визначенню «культурної ідентичності», а також можливому створенню аутентичних речей з екологічних матеріалів, в яких закладено етнічні уяви, та які є відповідним результатом сполучення культурних надбань і сучасних технологій.

Відносно наметів слід розглядати можливість відповідності зовнішньої форми, зовнішнього та внутрішнього оздоблення традиційним уявам соціуму певної місцевості, її ландшафтному середовищу. І, нарешті, промислові вимоги передбачають певну функцію мети, яка реалізується, наприклад, за допомогою методів лінійного програмування. Питання врахування показників художньо-естетичної складової у цих методах також вимагає свого розгляду з боку розроблення методологічних підходів.

Висновки. Проведений аналіз надав такі можливості: систематизацію вимог щодо туристичних наметів за основними чинниками (призначення; конструкція; форма; вид та спосіб виготовлення тканин); визначення теоретичних і методологічних питань дизайну наметів, які треба розв'язувати на основі системного підходу та програмних засобів.

Перспективи подальшого дослідження. Напрямок досліджень може

бути розроблення методологічних підходів щодо вдосконалення ергономічних, естетичних, екологічних показників наметів та визначення умов застосування методів лінійного програмування у їх дизайні.

Література

1. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу. Монографія – К.: КНТУ, 2009. – 463 с.
2. Онищенко В. Справочник туриста. Серія: Мир увлечений. – Харьков: Фолио, 2007. – 420 с.
3. Палатки – <http://www.kuluarbc.com/ua>
4. Клуб активного отдыха – <http://www.activeclub.com.ua/>
5. ДСТУ 3899–99. Дизайн і ергономіка. Терміни та визначення. – К.: Держстандарт, 2002. – 33 с.

Аннотація

Кардаш О.В., Таран Ю.И. Аналитическое рассмотрение свойств туристического снаряжения на примере дизайн-объектов с тентовым покрытием. Определены достоинства и недостатки существующих палаток. Определены факторы, которые влияют на обеспечение эстетических и физических потребностей жизнедеятельности человека.

Ключевые слова: тентовые покрытия; жизнедеятельность; комфорт; палатка; эргономика; экология; дизайн

Abstract

Kardash O., Taran Y. Analytical analysis of the properties of tourist equipment on the example of the design of objects with tent cover. Identified strengths and weaknesses of the existing tents. The factors that affect the provision of aesthetic and physical needs of human life.

Keywords: awning cover; livelihoods; comfort; tent; ergonomics; ekologiya; design